

Fred Kistenkas

VUISTDIK HANDBOEK

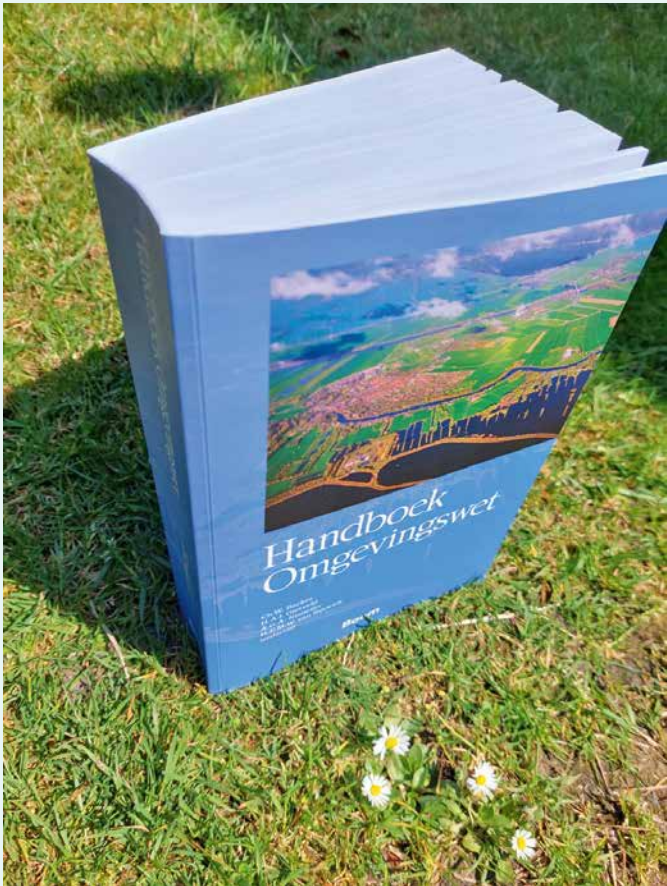

foto Fred Kistenkas

Waar gebeurd: een van de auteurs van het onlangs verschenen mega-dikke *Handboek Omgevingswet*¹ is een klassiek en conservatorium geschoold klavecijnist. Toen ik hem via de app complimenteerde met ruim achthonderd bladzijden over een zeer omstrede en zo niet ronduit slechte wet die ook hij totaal niet zag zitten, maakte ik de vergelijking met een zwaar muziektheoretisch handboek, maar dan wel over het oeuvre van het lichte genre, dus pakweg een Gerard Joling. Zijn antwoord was nogal gevat: 'Gerard Joling heb ik hoger zitten dan de Omgevingswet.'

¹ Ch.W. Backes, H.A.J. Gierveld, A.G.A. Nijmeijer, H.F.M.W. van Rijswijk (red.), *Handboek Omgevingswet*, Boom Juridisch, Den Haag 2024, € 79, ISBN 978 94 6236 731 9

Het gigantische boekwerk bestaat uit drie delen: een algemeen deel over onder meer de totstandkoming, doelen en toepassingsgebied van de Omgevingswet (Ow), een tweede deel over de kerninstrumenten van die wet zoals het omgevingsplan, het projectbesluit en de omgevingsverordening en een derde deel over het overgangsrecht en ondersteunende instrumenten zoals gedoogplichten, voorkeursrechten, milieueffectrapportage en onteigening. Al deze onderwerpen worden bewonderenswaardig nauwkeurig en uitputtend behandeld. Daarmee is het handboek meteen ook uiterst relevant en voor nu onmisbaar voor de omgevingsjurist. Tegelijk valt echter ook op dat er weinig is terug te vinden van de kritiek die in de rechtsliteratuur op de Ow is geuit. Dat had al meteen gepast in dat eerste algemene deel over de totstandkoming van de Ow. Nu wordt in wezen alleen maar een hosanna-verhaal verteld dat het wetsvoorstel destijds door beide kamers met 'een grote meerderheid' werd aangenomen. Slechts een enkele keer wordt het kritische advies van de Raad van State nog even obliagaat genoemd, maar van de zeer grote hoeveelheid kritische rechtsliteratuur lezen we niks en er wordt zelfs in de voetnoten niet naar verwezen.

Ik heb de afgelopen veertig jaar aan diverse handboeken, leerboeken en compendia mee mogen schrijven, maar altijd was rechtskritiek verplicht. Waarom? Omdat ons dat verder zou helpen dan alleen maar het kritiekloos beschrijven van de status quo. Maar ook omdat dat de lezer prikkelt en tot nadenken aanzet. Aan elke rechtenfaculteit zou tot voor kort een kritiekloze dikke pil als doodzonde zijn bestempeld, want het ware rechtswetenschappelijke zat hem er altijd in dat je niet alleen inzichtelijk beschrijft hoe het recht in elkaar steekt maar ook kritiek levert en verbeteringen uitdenkt. Rechtsinnovaties! Volgens mijn Wageningse opleidingsdirecteur was het onverwachte succes van het vak Omgevingsrecht ook volledig te danken aan de verschillende herdrukken van het volgens hem altijd veel te kritische leerboekje *Recht voor de Groene Ruimte*. Te veel eer, want het kan natuurlijk ook komen doordat Wageningers sowieso erg geëngageerd zijn en dus van kritiek, reuring en debat houden. Hoorcolleges en leerboeken moeten daar kennelijk niet alleen beschrijven hoe het geldende recht luidt maar vervolgens ook discussie uitlokken.

Dit handboek doet dat dus 836 bladzijden lang niet. Voor de jurist wellicht een handig naslagwerk, maar voor ons vakbladlezers is het denk ik geen *must read*. Het zal hooguit van enige waarde kunnen zijn als opzoekboek in de bibliotheek van de instelling waar u werkt als u dagelijks met juridische vraagstukken rond vergunningverlening bezig bent en zeker als dat de 'omgevingsvergunning Natura 2000-activiteit' (de nieuwe naam voor de habitattoets), de 'omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit' (soortentoets) of een omgevingsvergunning wateractiviteit is. Voor de anderen hoop ik op een dunner, pittiger en vooral kritischer nieuw boekje over het groene omgevingsrecht. Liefst weer een Wagenings boekje van een, dit keer, jonge Wageninger natuurlijk. Mijn kritiek is dus het gebrek aan kritiek. Om de metafoor van Gerard Joling voort te zetten: dit vuistdikke boek is een mooie uitputtende biografie geworden, maar dan wel eentje zonder kritiek op zijn verpletterend lichte oeuvre...

fred.kistenkas@wur.nl